YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

23 päivänä lokakuuta 2003 *

Asiassa C-245/01,

jonka Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht (Saksa) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

RTL Television GmbH

vastaan

Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk

ennakkoratkaisun televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23) sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY (EYVL L 202, s. 60), 11 artiklan 3 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: viidennen jaoston puheenjohtajana toimiva neljännen jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit D. A. O. Edward ja P. Jann,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M.-F. Contet,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— RTL Television GmbH, edustajinaan Rechtsanwalt J. Sommer ja Rechtsanwalt T. Tschentscher,

— Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk, asiamiehenään R. Albert,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään G. Amodeo, avustajanaan barrister P. Harris,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään C. Tufvesson, avustajanaan Rechtsanwalt W. Berg,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan RTL Television GmbH:n, edustajanaan T. Tschentscher ja J. Sommer, Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunkin, asiamiehenään A. Fischer, ja komission, asiamiehenään C. Tufvesson, avustajanaan W. Berg, 29.1.2003 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.5.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 15.6.2001 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 25.6.2001, EY 234 artiklan nojalla neljä ennakkoratkaisukysymystä televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23) sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY (EYVL L 202, s. 60; jäljempänä direktiivi 89/552/ETY), 11 artiklan 3 kohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa kantajana on RTL Television GmbH (jäljempänä RTL), joka on yksityinen televisioyhtiö, ja vastaajana on Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk (jäljempänä NLM), joka on Ala-Saksin osavaltion julkisoikeudellinen laitos, joka seurasi Niedersächsische Landesrundfunkausschussia (jäljempänä NLA) ja jonka tehtäväksi annettiin NLA:lle kuulunut yksityisten televisiolähetystoiminnan harjoittajien valvonta. Asia koskee NLA:n päätöstä, jossa se katsoi, että eräiden RTL:n lähettämien elokuvien osalta ei ollut noudatettu mainoskatkojen esiintymistiheyttä koskevaa lainsäädäntöä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

3 Direktiivin 89/552/ETY kuudennessa, seitsemännessä ja kahdeksannessa perustelukappaleessa säädetään seuraavaa:

"televisiotoiminta on tavanomaisissa olosuhteissa perustamissopimuksessa tarkoitettuja palveluja,

perustamissopimuksessa määrätään kaikkien yleensä maksua vastaan suoritettavien palvelujen vapaasta liikkuvuudesta riippumatta palvelujen kulttuuriin liittyvästä tai muusta sisällöstä ja ilman rajoituksia, jotka koskevat muuhun yhteisön valtioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia,

tämä oikeus sovellettuna televisiolähetyksiin ja televisiopalvelujen jakeluun on myös erityinen ilmaus yleisemmästä periaatteesta yhteisön oikeudessa, nimittäin kaikkien jäsenvaltioiden ratifioiman ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelua koskevan yleissopimuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaisesta sananvapaudesta; antamalla direktiivejä televisiolähetyksistä ja televisiopalvelujen jakelusta on tämän vuoksi varmistettava palvelujen vapaa liikkuvuus edellä mainitun artiklan mukaisesti, kuitenkin ainoastaan kyseisen artiklan 2 kohdassa ja perustamissopimuksen 56 artiklan 1 kohdassa määrätyin rajoituksin."

4 Direktiivin 89/552/ETY 27. perustelukappaleessa säädetään seuraavaa:

"sen varmistamiseksi, että televisionkatsojien etuja kuluttajina suojellaan täysin ja asianmukaisesti, on välttämätöntä, että televisiomainonnalle asetetaan tietyt vähimmäissäännöt ja -vaatimukset ja että jäsenvaltioilla on oikeus antaa tarkempia tai tiukempia sääntöjä ja tietyissä olosuhteissa asettaa eri ehtoja lainkäyttövaltaansa kuuluvien televisiolähetystoiminnan harjoittajien osalta."

5 Direktiivin 89/552/ETY 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on voitava antaa lainkäyttövaltaansa kuuluviin televisioyhtiöihin sovellettavia tarkempia tai tiukempia sääntöjä tässä direktiivissä tarkoitettujen alojen osalta."

6 Direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 1, 3 ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Mainokset ja teleostosesitykset on sijoitettava ohjelmien väliin. Jos tämän artiklan 2—5 kohdan edellytykset täyttyvät, mainoksia ja teleostosesityksiä voidaan sijoittaa myös ohjelmien keskelle siten, ettei loukata ohjelman eheyttä eikä sen arvoa ottaen huomioon ohjelman luonnolliset tauot, sen kesto ja luonne, eikä loukata oikeuksien haltijoiden oikeuksia.

— —

3. Audiovisuaalisten teosten, kuten pitkien elokuvien ja televisiota varten tehtyjen elokuvien (lukuun ottamatta tv-sarjoja, sarjafilmejä, kevyitä viihdeohjelmia ja dokumenttiohjelmia), lähetyksen saa keskeyttää kerran kutakin 45 minuutin jaksoa kohti, jos teoksen suunniteltu kesto on yli 45 minuuttia. Toinen keskeytys sallitaan, jos teosten suunniteltu kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin vähintään kaksi kokonaista 45 minuutin jaksoa.

4. Kun mainoksilla tai teleostosesityksillä keskeytetään muita kuin 2 kohdassa tarkoitettuja ohjelmia, peräkkäisten mainoskatkojen välillä olisi oltava vähintään 20 minuuttia yhden ohjelman aikana."

Eurooppalainen yleissopimus rajat ylittävistä televisiolähetyksistä

7 Rajat ylittävistä televisiolähetyksistä 5.5.1989 tehdyn Euroopan yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan yleissopimus), sellaisena kuin se on muutettuna, 14 artiklan 1, 3 ja 4 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"1. Mainokset ja teleostot on sijoitettava ohjelmien väliin. Edellyttäen, että tämän artiklan 2—5 kappaleen ehdot täytetään, mainoksia ja teleostosesityksiä voidaan sijoittaa myös ohjelmien keskelle siten, ettei loukata ohjelman eheyttä ja sen arvoa, eikä tekijänoikeuden haltijoiden oikeuksia.

— —

3. Audiovisuaalisten teosten, kuten pitkien elokuvien ja televisiota varten valmistettujen elokuvien (lukuun ottamatta tv-sarjoja, sarjafilmejä, kevyitä viihdeohjelmia ja dokumenttiohjelmia), lähetys saadaan keskeyttää kerran kutakin täyttä 45 minuutin jaksoa kohden edellyttäen, että niiden kesto on yli 45 minuuttia. Keskeytys on vielä sallittu, jos ohjelman kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin kaksi tai useampi täyden 45 minuutin jakso.

4. Kun mainoksilla tai teleostosesityksillä keskeytetään muita kuin kappaleessa 2 tarkoitettuja ohjelmia, vähintään 20 minuuttia tulisi kulua mainoskatkojen välillä yhden ohjelman aikana."

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus

8 Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 10 artiklassa ("sananvapaus") määrätään seuraavaa:

"1. Jokaisella on sananvapaus. Tämä oikeus sisältää vapauden pitää mielipiteitä sekä vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia alueellisista rajoista riippumatta ja viranomaisten siihen puuttumatta. Tämä artikla ei estä valtioita tekemästä radio-, televisio- ja elokuvayhtiöitä luvanvaraisiksi.

2. Koska näiden vapauksien käyttöön liittyy velvollisuuksia ja vastuuta, se voidaan asettaa sellaisten muodollisuuksien, ehtojen, rajoitusten ja rangaistusten alaiseksi, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen turvallisuuden, alueellisen koskemattomuuden tai yleisen turvallisuuden vuoksi, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojaamiseksi, muiden henkilöiden maineen tai oikeuksien turvaamiseksi, luottamuksellisten tietojen paljastumisen estämiseksi, tai tuomioistuinten arvovallan ja puolueettomuuden varmistamiseksi."

Saksan oikeus

9 Saksan perustuslaissa annetaan osavaltioille (Länder) lainsäädäntövalta radio- ja televisiolähetystoimintaa koskevissa asioissa.

10 Staatsvertrag über den Rundfunk im vereinigten Deutschland -nimisen sopimuksen (yleisradiotoiminnasta yhdistyneessä Saksassa tehty valtiosopimus; jäljempänä Rundfunkstaatsvertrag), joka on tehty 31.8.1991, 26 artiklan 2—4 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"2. Televisiomainokset on sijoitettava kokonaisuuksiksi ohjelmien väliin; ne voidaan sijoittaa myös ohjelmien keskelle edellyttäen, että 3—5 kappaleen edellytykset täyttyvät ja tämä ei loukkaa ohjelman eheyttä tai luonnetta.

3. Televisio-ohjelmissa, jotka koostuvat itsenäisistä osista, tai urheiluohjelmissa ja muiden samantapaisesti jäsentyvien, taukoja sisältävien lähetysten edelleenlähettämisessä, mainoksia saadaan sijoittaa ainoastaan itsenäisten osien väliin tai taukojen ajoiksi. Muissa ohjelmissa peräkkäisten mainoskatkojen välillä on oltava vähintään 20 minuuttia yhden ohjelman aikana. Tämä ei vaikuta 4 ja 5 kappaleen soveltamiseen.

4. Edellä olevan 3 kappaleen toisessa virkkeessä määrätystä poiketen sellaisten teosten kuin pitkien elokuvien ja televisiota varten tehtyjen elokuvien, tv-sarjoja, sarjafilmejä, kevyitä viihdeohjelmia ja dokumenttiohjelmia lukuun ottamatta, lähetykset saa keskeyttää ainoastaan kerran kutakin täyttä 45 minuutin jaksoa kohti, jos lähetysten kesto on yli 45 minuuttia. Toinen keskeytys sallitaan, jos lähetysten kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin vähintään kaksi kokonaista 45 minuutin jaksoa."

11 Nämä säännökset on otettu pääasian kannalta merkityksettömine muutoksineen vierter Staatsvertrag zur Änderung rundfunkrechtlicher Staatsverträge -nimisen sopimuksen (yleisradiotoiminnasta tehtyjen valtiosopimusten muuttamisesta tehty neljäs valtiosopimus; jäljempänä vierter Rundfunkvertrag) 44 artiklan 2—4 kappaleeseen.

12 Niedersächsisches Landesrundfunkgesetz -nimisen lain (televisiolähetystoiminnasta annettu Ala-Saksin osavaltion laki; jäljempänä Landesrundfunkgesetz) 28 §:n 2 momentissa säädetään, että Landesrundfunkausschuss (tämän asian vastaajaa edeltävä elin) voi todeta, että ohjelma tai lähetys on Landesrundfunkgesetzin tai lupamääräysten vastainen, ja kieltää lähetystoiminnan harjoittajaa tai ohjelmasta vastuussa olevaa jatkamasta tällaista toimintaa.

13 Landesrundfunkgesetzin 33 §:n 5—7 momentti sisältää Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 2—4 kappaleen ja vierter Rundfunksvertragin 44 artiklan 2—4 kappaleen määräyksiä vastaavat säännökset.

14 Viittaukset Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 2—4 kappaleeseen on ymmärrettävä tämän jälkeen tässä tuomiossa myös viittauksiksi tuomion edellisessä kohdassa mainittuihin Landesrundkfunkgesetzin ja vierter Rundfunkstaatsvertragin vastaaviin säännöksiin.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

15 RTL lähetti 7.10.1993 86 minuuttia kestäneen "Amy Fischerin kosto" -nimisen elokuvan, jonka se keskeytti neljästi mainoksilla. Se toimi samalla tavalla viikkoa myöhemmin lähettämänsä, 90 minuuttia kestäneen "Huuto metsässä" -nimisen elokuvan suhteen. Elokuvat lähetettiin "Vaarallisia suhteita" -nimisen elokuvaryhmän puitteissa.

16 NLA totesi 12.11.1993 tekemällään päätöksellä, että RTL oli rikkonut Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 4 kappaleen ensimmäistä virkettä keskeyttäes-

sään molemmat elokuvat neljällä mainoskatkolla. NLA kielsi keskeyttämästä näitä elokuvia useammalla kuin yhdellä tai kahdella mainoskatkolla siinä tapauksessa, että ne lähetetään uudelleen.

17 NLA kielsi lisäksi samassa päätöksessä RTL:ää keskeyttämästä kahdeksaa muuta elokuvaa ja tv-ohjelmassa ilmoitettujen tv-sarjojen (eli "Vaarallisia suhteita", "Perhekohtaloita" ja "Suuret televisiokertomukset") puitteissa esitettäviä elokuvateatterielokuvia tai tv-elokuvia Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 4 kappaleen ensimmäisessä virkkeessä määrättyä useammin mainoksilla.

18 NLA perustelee päätöstään sillä, että kysymyksessä olevien lähetysten ei voitu katsoa olevan Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 4 kappaleessa tarkoitetun tv-sarjan osia, eikä niitä saatu täten keskeyttää mainoksilla 20 minuutin välein.

19 NLA korosti päätöksessä erityisesti, että käsite tv-sarjat on sukua sarjafilmien käsitteelle ja että tv-sarjojen osalta vaaditaan, että yksittäiset elokuvat ovat toimintamallin ja henkilöiden takia pitkälti identtisiä. Lähetysaika, tai se, että käsikirjoitus perustui kirjaan, tai että lähetyksissä on teemoja koskevia tiettyjä yhtäläisyyksiä, kuten rakkaus, intohimo tai perhesuhteet yleensä, eivät riitä yhdistäviksi tekijöiksi, jotta näiden lähetysten voitaisiin katsoa muodostavan tv-sarjan.

20 RTL nosti 23.11.1993 Niedersächsisches Verwaltungsgerichtissa (Saksa) kanteen, jossa se vaati NLA:n päätöksen kumoamista.

21 Se perusteli kanteensa sillä, että päätöksen perusteeksi oli otettu liian suppea käsitteen tv-sarjat tulkinta. Käsite tv-sarjat on RTL:n mukaan määriteltävä useiden yhteisen teeman piiriin kuuluvien sellaisten itsenäisten näytelmätapahtumien koosteeksi, jotka täyttävät sekä tietyt sisällölliset kriteerit, kuten elokuvan laji, käsikirjoitusten yhteneväisyydet ja teemojen vastaavuus, ja joille on leimallista myös ulkoiset muodolliset aspektit, kuten elokuvan pituus, lähetysaika sekä muut tekijät, esim. tietty ohjaaja.

22 NLM totesi, että tv-sarjojen käsite edellyttää, että tv-sarjan muodostavat yksittäiset lähetysjaksot liittyvät sisällöllisesti toisiinsa. Jos hyväksyttäisiin pääasiallisesti luonteeltaan muodolliset kriteerit, kuten RTL esittää, televisioyhtiöiden olisi mahdollista keskeyttää lähetykset mainoksilla täysin vapaasti.

23 Niedersächsisches Verwaltungsgericht hylkäsi 25.9.1997 antamallaan tuomiolla RTL:n kanteen sillä perusteella, että kysymyksessä olevia tv-elokuvia ei voitu katsoa Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 4 kappaleessa tarkoitetuiksi tv-sarjoiksi.

24 RTL valitti tästä päätöksestä ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen. RTL esitti valituksensa perusteeksi, että Niedersächsischisches Verwaltungsgerichtin hyväksymä määritelmä oli ristiriidassa direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan kanssa.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa aluksi, että se katsoo Bundesverfassungsgerichtin oikeuskäytännön perusteella, että sillä ei ole Saksan perustuslain 5 §:n 1 momentin ensimmäiseen virkkeeseen perustuvia, säännöksen perustuslainmukaisuutta koskevia epäilyksiä, joiden vuoksi päätöksen oikeudellisena perustana olevaa Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 4 kappaleen ensimmäistä virkettä ei voitaisi soveltaa. Tämä säännös perustuu nimittäin läheisesti direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohtaan.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 4 kappaleella on määrä säilyttää elokuvateatterielokuvien ja tv-elokuvien taiteellinen arvo ja suojata niitä siltä, että ne keskeytettäisiin liian usein mainoskatkoilla.

27 Kyseisen kansallisen tuomioistuimen mielestä tämä teologinen tulkinta on oikea Rundfunkstaatsvertragin 26 artiklan 4 kappaleen syntyhistorian perusteella. Edellä mainittu kansallinen määräys on ensinnäkin sidoksissa rajat ylittävistä televisiolähetyksistä tehdyn Euroopan yleissopimuksen 14 artiklan 3 kappaleeseen, joka ilmentää Euroopan neuvostossa toisaalta elokuvateatterielokuvien ja tv-elokuvien voimakkaampaa suojaamista koskevan päämäärän ja yhtäältä mainostajien intressien välillä saavutettua kompromissia. Tämä kompromissi on myös direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 4 kohdan perustana. Rundfunkstaatsvertragin osapuolina olevat osavaltiot halusivat saattaa Saksan lainsäädännön tämän mainoskatkoja koskevan Euroopan lainsäädännön mukaiseksi. Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa kysymyksessä olevaa kansallista säännöstä on näin ollen tulkittava ja arvioitava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan sanamuodon ja tarkoituksen valossa.

28 Kansallisen tuomioistuimen mukaan direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan sanamuodosta tai yleisestä rakenteesta ei saada tukea RTL:n väittämälle, jonka mukaan suojaa saavat ainoastaan elokuvateatterielokuvat, mutta eivät tv-elokuvat, koska tv-elokuvat on erityisesti suunniteltu siten, että niiden lähetykset keskeytetään mainoksilla.

29 Se toteaa, että se on jo aiemmin katsonut tuomiossaan, että tv-sarjojen käsite edellyttää yksittäisten lähetysten välillä olevaa sisällöllistä tai toiminnallista yhteyttä.

30 Kyseisen kansallisen tuomioistuimen mukaan Independent Television Commissionin (jäljempänä ITC) suuntaviivat ja osavaltioiden hyväksymät yhteiset suuntaviivat vahvistavat sen kannan oikeaksi.

31 Tässä asiassa ne RTL:n esittämät osatekijät, jotka sen mukaan liittävät yksittäisiä episodeja temaattisesti tai dramaturgisesti toisiinsa — eli teemat, kuten rakkaussuhteet, parisuhdekriisit, elämänkriisit, rikokset, väkivalta, prostituutio, kohdunvuokraaminen ja luonnonkatastrofit, eli teemat, jotka on pitkälti yhtäläisiä siinä kohdin, että sankari voi joutua dramaattiseen tilanteeseen ja hänen on selvittävä siitä — ovat ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan liian väljiä, jotta sarjan voitaisiin katsoa muodostuvan niiden avulla silloinkaan, kun niitä tarkastellaan yhdessä muiden muodollisten kriteereiden kanssa.

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päättelee tästä, että pääasiassa annettava ratkaisu riippuu siitä, miten käsite tv-sarjat määritellään, ja mitä arviointiperusteita sen osalta on otettava huomioon. Koska yhteisöjen tuomioistuin ei ole vielä ottanut tähän kantaa sen direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohtaa koskevassa oikeuskäytännössä, ennakkoratkaisukysymykset ovat perusteltuja.

33 Tässä tilanteessa Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Pyritäänkö televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23) 11 artiklan 3 kohdassa, sellaisena kuin tämä direktiivi on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston 30.6.1997 antamalla direktiivillä 97/36/EY (EYVL L 202, s. 60), säädetyllä mainoskatkojen rajoittamisella suojaamaan pitkien elokuvien ja televisiota varten tehtyjen elokuvien taiteellista arvoa siitä riippumatta, onko televisiota varten tehdyt elokuvat alusta alkaen tuotettu televisiota varten ja onko jo niitä suunniteltaessa asetettu valmiiksi tauot mainospaloja varten?

2) Minkä arviointiperusteiden on täytyttävä, jotta usean pitkän elokuvan ja televisiota varten tehdyn elokuvan lähettämisen voitaisiin katsoa muodostavan tv-sarjan, johon ei sovelleta mainostamista koskevia rajoituksia, joita sovelletaan pitkiin elokuviin ja televisiota varten tehtyihin elokuviin?

3) Onko direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa, sellaisena kuin tämä direktiivi on muutettuna direktiivillä 97/36/EY, tarkoitettuna tv-sarjana pidettävä useasta osasta muodostuvia lähetyksiä, joissa samaa teemaa ja samoja sisällöllisiä ja muodollisia keskeisiä seikkoja käyttäen käsitellään samaa ideaa ja joiden lähetykset ovat ajankohdaltaan yhteydessä toisiinsa?

4) Onko direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa, sellaisena kuin tämä direktiivi on muutettuna direktiivillä 97/36/EY, tarkoitetun käsitteen tv-sarja tulkinnassa mahdollista jättää huomiotta kokonaan tai osittain lähetysten osien teemaa tai sisältöä koskevat yhteiset piirteet ja perustaa tulkinta ensisijaisesti keskeisille muodollisille tai muodollisille ja aistein havaittaville seikoille?"

Ennakkoratkaisukysymykset

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää ensimmäisellä kysymyksellään, kuuluvatko televisiota varten tuotetut elokuvat, joihin on jo niitä suunniteltaessa asetettu valmiiksi tauot mainospaloja varten, direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun käsitteeseen "televisiota varten tehdyt elokuvat" silloin, kun otetaan huomioon erityisesti tämän säännöksen tarkoitus, joka on rajoittaa mainoskatkoja elokuvateatterielokuvien ja tv-elokuvien taiteellisen arvon suojaamiseksi.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

35 RTL katsoo, että direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan tarkoituksena on erityisesti audiovisuaalisten teosten eheyden ja taiteellisen arvon sekä toimituksellisen riippumattomuuden säilyttäminen. Tällä säännöksellä pyritään ainoastaan toissijaisesti suojelemaan kuluttajia.

36 RTL:n mukaan audiovisuaalisten teosten taiteellisen arvon suojelua ei voida kuitenkaan laajentaa erityisesti televisiota varten tuotettuihin elokuviin, joihin on niitä suunniteltaessa asetettu valmiiksi tauot mainospaloja varten. Sellaisella laajentamisella rajoitettaisiin nimittäin tavalla, jota ei voida perustella, lähetystoiminnan harjoittajien perustuslaillisia oikeuksia.

37 RTL lausuu, että lähetystoiminnan harjoittajien vapaus tehdä ja esittää tv-elokuvia kuuluu ensinnäkin yhteisön oikeudessa perusoikeutena suojatun vapaan viestinnän ja vapaan yleisradiotoiminnan piiriin. Vapaa viestintä ja vapaa yleisradiotoiminta käsittää muun muassa televisiomainonnan viestinnän itsenäisenä muotona.

38 Sellainen perusoikeus seuraa ensinnäkin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 1 kappaleesta, jossa määrätään oikeudesta vapaasti vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia sananvapauden osana. Tämä oikeus on vakiinnutettu myös perusoikeuskirjan 11 artiklan 2 kohdassa.

39 Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 1 kappaletta koskevan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tämä oikeus käsittää myös radiotoiminta-, televisiotoiminta- ja elokuvatoimintavapauden, eikä sen osalta tehdä eroa levitettävien tietojen sisällön tai laadun perusteella ja se käsittää myös mainokset.

40 Yhteisöjen tuomioistuin on tunnustanut, että audiovisuaalinen moninaisuus liittyy Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklassa taattuun sananvapauteen, joka kuuluu yhteisön oikeusjärjestyksessä taattujen perusoikeuksien joukkoon.

41 RTL jatkaa tämän osalta, että direktiivillä 89/552/ETY vakiinnutettu ja EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) mukaan palvelujen tarjoamisen vapauden kautta suojattu oikeus televisiolähetyksien vapaaseen lähettämiseen ja jakeluun, on kuten direktiivin kahdeksannessa perustelukappaleessa on todettu, myös erityinen ilmaus yleisemmästä periaatteesta yhteisön oikeudessa, nimittäin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 1 kappaleessa taatusta sananvapaudesta.

42 RTL väittää, että tuottajan vapaus tehdä televisiolähetyksiä ja sisällyttää niihin mainoskatkoja, kuuluu toiseksi yhteisön oikeusjärjestyksen sisältämään taiteellista vapautta koskevaan perusoikeuteen, joka käsittää sekä teoksen valmistamisen että sen lähettämisen tai välittämisen.

43 RTL päättelee tästä, että direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa säädetyillä mainostamista koskevilla rajoituksilla loukataan pääasiassa kysymyksessä olevien tv-elokuvien lähettämisen osalta sekä radiotoiminnan vapautta että taiteellista vapautta.

44 Se kysyykin sitten, että onko se, että näitä molempia perusvapauksia on rajoitettu pääasiassa kysymyksessä olevilla mainostamista koskevilla säännöksillä, perusteltua yhteisön oikeuden mukaan.

45 RTL viittaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan perusoikeuksien rajoittaminen on perusteltua yhteisön oikeudessa ainoastaan silloin kun rajoitukset ovat tarpeellisia niillä lainmukaisesti tavoitellun päämäärän toteuttamiseksi ja ne soveltuvat tähän ja ovat oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Oikeuskäytännöstä seuraa myös, että perusoikeuksien rajoitukset on määriteltävä yksiselitteisesti, ja jos näin ei ole tehty, niitä on tulkittava suppeasti.

46 Nämä periaatteet ovat sitä paitsi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön ja erityisten kyseisen tuomioistuimen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 2 kappaleen osalta antamien ratkaisujen mukaisia, joiden mukaan epäselvää rajoitusta on tulkittava suppeasti.

47 RTL esittää sitten sen kysymyksen osalta, ovatko pääasiassa kysymyksessä olevat rajoitukset perusteltuja, että sitä ei voida pakottaa hyväksymään mainosrajoituksilla tavoiteltua, audiovisuaalisia teoksia olevien elokuvien taiteellisen eheyden suojaa, koska se on itse kyseisten teosten tekijä, joille se ei vaadi suojelua, sillä teokset on nimenomaisesti tehty sitä silmällä pitäen, että ne keskeytetään mainoksilla. Kysymyksessä ei ole siten Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettu muiden henkilöiden oikeuksien suojaaminen.

48 Näin ollen, jotta turvattaisiin perustamissopimuksen mukainen tulkinta, direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa annetun teoksen suojan laajuus on ymmärrettävä tv-elokuvien osalta sillä tavoin, että tätä suojaa sovelletaan ainoastaan siltä osin kuin se on elokuvan tekijöiden ja näin ollen perusoikeuksien haltijoiden tahdon mukaista.

49 RTL päättelee tästä, että direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua teoksen suojelua ei sovelleta, jos ne, joita asia koskee, ovat alusta alkaen tehneet televisiota varten tuotetut elokuvat siten, että ne ovat sisällyttäneet niihin mainoskatkoja.

50 NLM, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio esittävät, että säännös, jonka mukaan elokuvateatterielokuviin ja tv-elokuviin sovelletaan tiukempia arviointiperusteita mainoskatkojen osalta, on nimenomaisesti säilytetty direktiivin 89/552/ETY viimeisessä muutosmenettelyssä, ja että näitä kahta elokuvalajia on kohdeltava samalla tavalla tältä osin. Direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan sanamuodon perusteella ei voida myöskään päätyä muunlaiseen tulkintaan.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

51 Aluksi on todettava, että direktiivin IV luvussa annetaan säännökset televisiomainonnasta, sponsoroinnista ja teleostolähetyksistä. Näiden säännösten joukossa on direktiivin 11 artikla, jossa säädetään mainoskatkojen esiintymistiheydestä.

52 Direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 1 kohdan mukaan televisiomainonta on periaatteessa sijoitettava ohjelmien väliin. Mainoksia voidaan kuitenkin sijoittaa ohjelmien keskelle, jos tiettyjä periaatteita noudatetaan, eli että mainoskatkoilla ei loukata ohjelmien eheyttä eikä niiden arvoa, niissä otetaan huomioon muun muassa ohjelman luonne ja kesto, eikä niillä loukata oikeuksien haltijoiden oikeuksia.

53 Erityisistä edellytyksistä, joiden mukaan lähetykset saadaan keskeyttää mainoksilla, säädetään direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 2—5 kohdassa.

54 Direktiivin 11 artiklan 4 kohdasta seuraa, että peräkkäisten mainoskatkojen välillä yhden ohjelman aikana on oltava vähintään 20 minuutin pituinen aikaväli.

55 Direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa säädetään audiovisuaalisia teoksia, kuten pitkiä elokuvia ja televisiota varten tehtyjä elokuvia koskevasta voimakkaammasta suojasta, eli ainoastaan yksi mainostauko kutakin 45 minuutin jaksoa kohti ja yksi lisäkeskeytys, jos teoksen kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin vähintään kaksi kokonaista 45 minuutin jaksoa.

56 Tästä säätelystä tehdään kuitenkin poikkeus direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa tv-sarjojen, sarjafilmien, kevyiden viihdeohjelmien ja dokumenttiohjelmien kohdalla. Nämä lähetykset kuuluvat täten direktiivin 11 artiklan 4 kohdan sääntelyn piiriin.

57 RTL väittää, että televisiota varten tuotetut elokuvat, joihin on jo niitä suunniteltaessa asetettu valmiiksi tauot mainospaloja varten, eivät kuulu direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun käsitteeseen "televisiota varten tehdyt elokuvat".

58 Sellainen tulkinta on sekä tämän säännöksen sanamuodon että sen syntyhistorian vastainen.

59 Direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan sanamuoto on yksiselitteinen. Se ei sisällä mitään viitettä, jonka perusteella voitaisiin erottaa oma ryhmä televisiota varten tuotetuille elokuville, jotka eivät kuuluisi käsitteeseen "televisiota varten tehdyt elokuvat" siksi, että niihin on jo niitä suunniteltaessa asetettu valmiiksi tauot mainospaloja varten.

60 Myös direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan syntyhistoria, sellaisena kuin muun muassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sen esittänyt, vahvis-

taa tämän tulkinnan oikeaksi. Neuvosto ei nimittäin hyväksynyt komission esittämää tämän säännöksen muutosehdotusta, jolla pyrittiin poistamaan televisiota varten tehdyt elokuvat tässä säännöksessä säädetyn sääntelyn piiristä. Ehdotus oli perusteltu nimenomaisesti sillä, että näihin elokuviin voidaan sisällyttää jo suunnitteluvaiheessa luonnollisia taukoja, jotka mahdollistavat mainospalojen sijoittamisen teoksen eheyden vaarantumatta.

61 Direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan tulkinta RTL:n esittämällä tavalla ei tule kysymykseen myöskään kyseisen säännöksen tavoitteen perusteella.

62 Direktiivin 89/552/ETY 27. perustelukappaleesta sekä 11 artiklan 1 kohdasta käy ilmi, että tällä artiklalla pyritään saamaan aikaan tasapainoinen suoja toisaalta televisiolähetystoiminnan harjoittajien ja mainostajien taloudellisten intressien ja yhtäältä oikeuksien haltijoiden, eli tekijöiden ja muiden teoksen luomiseen osallistuneiden henkilöiden, ja kuluttajien, joita ovat televisionkatsojat, intressien välillä.

63 Tämä tarkoitus käy ilmi myös Euroopan yleissopimukseen, joka valmisteltiin samanaikaisesti direktiivin 89/552/ETY kanssa, ja johon viitataan direktiivin neljännessä perustelukappaleessa, liittyvän selvityksen 245—246 kohdasta (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-320/94, C-328/94, C-329/94 ja C-337/94—C-339/94, RTI ym., tuomio 12.12.1996, Kok. 1996, s. I-6471, 33 kohta).

64 Vaikka olisi totta, kuten RTL väittää, että tällä tavoitteella ei olisi merkitystä kysymyksessä olevien elokuvien kannalta siltä osin kuin suoja koskee lähetystoiminnan harjoittajien ja oikeudenhaltijoiden intressejä, koska sellaista suojaa ei vaadita esillä olevassa asiassa, tämän tavoitteen toinen olennainen aspekti, eli kuluttajien, joita ovat katsojat, suojelu liialliselta mainonnalta, on kuitenkin selvästi merkityksellinen tässä asiassa.

65 Tämä direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan tavoitteen olennaisena aspektina oleva tasapainoinen suoja jää sivuun RTL:n kannattamassa tulkinnassa. Lisäksi juuri televisionkatsojien suojaaminen on 11 artiklan 3 kohdan mukaisessa voimakkaammassa suojassa erityisen merkittävää.

66 Sitä paitsi sellainen tulkinta saattaa vielä vesittää tällä säännöksellä annettavan voimakkaamman suojan keskeisen sisällön, koska televisiolähetystoiminnan harjoittajat voivat helposti kiertää suojaa sillä, että ne ostavat tai tuottavat ainoastaan sellaisia elokuvia, joihin on niitä suunniteltaessa asetettu jo valmiiksi tauot mainospaloja varten.

67 Vielä on todettava, että tulkinnalla, jonka mukaan direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua voimakkaampaa suojasääntelyä sovelletaan pääasiassa kysymyksessä olevien elokuvien kaltaisiin televisiota varten tehtyihin elokuviin, ei päädytä perusoikeuksien vastaiseen tulkintaan.

68 Voimakkaampi suoja voi tosin rajoittaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 1 kappaleessa, johon sitä paitsi viitataan myös direktiivin 89/552/ETY kahdeksannessa perustelukappaleessa, vakiinnutettua sananvapautta.

69 Sellainen rajoitus näyttää kuitenkin perustellulta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 2 kappaleen perusteella.

70 Kysymyksessä olevalla rajoituksella pyritään nimittäin lainmukaiseen päämäärään, eli säännöksessä tarkoitettuun ”muiden henkilöiden — — oikeuksien

turvaamiseen", eli kuluttajien, joita ovat televisionkatsojat, suojaamiseen sekä siihen, että heillä on intressi päästä katsomaan laadultaan hyviä ohjelmia. Liiallisen mainonnan välttämiseksi toteutettavat toimenpiteet voivat olla perusteltuja näiden tavoitteiden perusteella.

71 Yhteisöjen tuomioistuin on jo sitä paitsi todennut, että kuluttajien suojeleminen liialliselta kaupalliselta mainonnalta ja ohjelmien tietynasteisen laadun ylläpitäminen kulttuuripoliittisten tavoitteiden vuoksi ovat sellaisia tavoitteita, joiden perusteella jäsenvaltiot voivat rajoittaa palvelujen tarjoamisen vapautta televisiomainonnan alalla (ks. asia C-288/89, Collectieve Antennevoorziening Gouda, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4007, Kok. Ep. XI, s. I-343, 27 kohta ja asia C-6/98, ARD, tuomio 28.10.1999, Kok. 1999, I-7599, 50 kohta).

72 Kysymyksessä olevan rajoituksen suhteellisuudesta on todettava, että rajoitus ei koske mainoksen sisältöä, eikä se sisällä kieltoa, vaan sillä ainoastaan rajoitetaan mainoskatkojen esiintymistiheyttä kaikkia talouden toimijoita koskevalla tavalla, ja jätetään periaatteessa televisioyhtiöiden määrättäväksi ajankohta (ks. Euroopan yleissopimukseen liittyvän selvityksen 249 kohta) ja — direktiivin 89/552/ETY 18 artiklan rajoissa — mainoskatkojen pituus.

73 Ihmissoikeustuomioistuimen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 2 kappaletta koskevasta oikeuskäytännöstä ilmenee sitä paitsi, että kansallisilla viranomaisilla on tietty harkintavalta silloin kun ne päättävät sellaisen ehdottoman tärkeän yhteiskunnallisen tarpeen olemassaolosta, jolla sananvapauden rajoittaminen voidaan perustella. Tämän oikeuskäytännön mukaan tämä on täysin välttämätöntä juuri kaupallisissa asioissa ja erityisesti niin monitahoisella ja vaihtelevalla alalla kuten mainonta (ks. asia VTG Verein gegen Tierfabriken v. Sveitsi, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 28.6.2001, Recueil des arrêts et décisions 2001-VI, 66—70 §).

74 Kaiken edellä olevan perusteella ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että televisiota varten tuotetut elokuvat, joihin on jo niitä suunnitel-

taessa asetettu valmiiksi tauot mainospaloja varten, kuuluvat direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun käsitteeseen "televisiota varten tehdyt elokuvat".

Toinen, kolmas ja neljäs ennakkoratkaisukysymys

75 Kansallinen tuomioistuin kysyy yhteisöjen tuomioistuimelta toisella, kolmannella ja neljännellä kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, mitä yhteyksiä on oltava elokuvien välillä, jotta ne voivat kuulua direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa "tv-sarjojen" osalta säädetyn poikkeuksen piiriin.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

76 RTL väittää, että käsitettä tv-sarjat on tulkittava ensi sijassa palvelujen vapaan tarjoamisen takaamisen kannalta.

77 RTL muistuttaa tältä osin, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 89/552/ETY päätavoitteena on varmistaa palvelujen tarjoamisen vapaus, erityisesti vapaus lähettää televisiolähetyksiä.

78 Tästä oikeuskäytännöstä seuraa sen mukaan erityisesti, että jos direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan ensimmäinen virke sisältää televisiolähetysten vapaata lähettämistä koskevan rajoituksen, jota ei ole muotoiltu yksiselitteises-

ti — erityisesti siltä osin, että direktiivissä ei osoiteta selvästi, minkä edellytysten täyttyessä tv-elokuvien lähettäminen tv-sarjana ei kuulu rajoittavamman säätelyn piiriin, jossa mainosten välillä on oltava 45 minuutin aikaväli — sitä on tulkittava tämän direktiivin päämäärän mukaisesti suppeasti. Täten käsitettä tv-sarjat on tulkittava laajimmalla mahdollisella tavalla.

79 RTL esittää direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan, sellaisena kuin se on eri kieliversioissa, sanamukaisesta tulkinnasta, että kyseisen säännöksen eri kieliversioiden tutkinta paljastaa, että säännös ei ole yksiselitteinen, vaan että sillä voi olla monitahoisia merkityksiä.

80 Saksankieliselle käsitteelle "Reihe" ("sarjafilmi" suomenkielisessä versiossa) on RTL:n mukaan olemassa niin monia käännöksiä, että sen yhtenäinen ja selvä määrittely on mahdotonta.

81 Tätä säännöstä on RTL:n mukaan tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti ottamalla huomioon sen asiayhteys ja kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä.

82 Systemaattinen tulkinta viittaa siihen, että käsitteillä tv-sarjat ja sarjafilmit, on oltava oma merkitys, koska ne on mainittu vierekkäin.

83 RTL:n mukaan käsitteeseen tv-sarjat kuulumiseksi riittää, että useita tv-elokuvia, jotka ovat itsenäisiä tapahtumakuvauksia, lähetetään säännöllisesti tiettyyn aikaan, ja että tapahtumakuvaukset liittyvät toisiinsa muiden muodollisten ja elokuvien suunnitelmaa koskevien kriteereiden sekä yhteisen johtoteeman, esim. siten, että niissä esitetään erilaisia muunnelmia parisuhdekriiseistä, johdosta.

84 RTL lausuu sitten direktiivin päämäärien perusteella suoritettavasta direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdan tulkinnasta, että käsitteen tv-sarjat liian suppealla tulkinnalla vaarannetaan rahoitusmahdollisuuksia, ja tällainen tulkinta olisi näin ollen erään direktiivin tavoitteen, eli eurooppalaisen audiovisuaalisen tuotannon edistämisen, vastainen.

85 RTL:n mukaan käsitettä tv-sarjat on toiseksi tulkittava televisiotoimintavapautta ja taiteellista vapautta koskevien yhteisön oikeuden perusoikeuksien kannalta.

86 Näitä vapauksia koskeville perusoikeuksille yhteisön oikeudessa annettavaan suojaan kuuluu RTL:n mukaan se, että useat elokuvat suunnitellaan tv-sarjaksi silloinkin kun elokuvilla olisi vain löyhä temaattinen yhteys toisiinsa ja elokuviin sisällytetään mainostilat. Näitä oikeuksia loukattaisiin vakavasti käsitteen tv-sarjat suppealla tulkinnalla.

87 Lisäksi sellaista suppeaa tulkintaa, joka johtaa siihen, että mainoskatkoihin sovelletaan direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa säädettyjä tiukkoja rajoja, ei voida perustella perusteltujen intressien tavoittelemisella.

88 RTL ei hyväksy teoksen eheyden suojeluun perustuvaa oikeuttamisperustetta ensimmäistä ennakkoratkaisukysymystä koskevissa huomautuksissaan ennen kaikkea siitä syystä, että tässä asiassa ei suojata muiden henkilöiden oikeuksia teoksen eheyteen (ks. tämän tuomion 47 kohta). RTL katsoo lisäksi, että televisiolähetysten laadun tai kuluttajien suojaaminen eivät ole oikeuttamisperuste.

89 Se korostaa erityisesti sitä, että moninaisessa audiovisuaalisessa sääntelyssä, lähetysten laatu ei sellaisenaan ole perusteltu yleinen intressi, jolla voitaisiin

perustella tv-elokuvia koskevia tiukkoja mainosrajoituksia, koska mainoskatkot eivät sellaisenaan vaikuta elokuvan laatuun. Sitä paitsi tietyn ohjelmamallin määrääminen televisiolähetystoiminnan harjoittajille on radiotoiminnan ja lehdistön vapauden vastaista.

90 Käsitteen tv-sarjat suppea tulkinta ei ole RTL:n mukaan tarpeellista tehokkaan kuluttajansuojan varmistamiseksi eikä sovellu siihen.

91 RTL jatkaa, että kuluttajien on mahdollista valita useiden, enemmän tai vähemmän mainoksia tarjoavien kanavien välillä. Kuluttajat, jotka valitsevat yksityiset kanavat, ovat varmasti tietoisia siitä, että näillä kanavilla on lukumääräisesti enemmän mainoskatkoja kuin muilla kanavilla, kuten julkisoikeudellisilla kanavilla ja kulttuurikanavilla. Tähän valinnanvapauteen sisältyy sitä paitsi sellaisenaan sääntelymekanismi, koska kanavan katsojaluvut laskevat, jos kuluttajat katsovat, että kyseisen yksityisen kanavan ohjelmiin sisältyy liian paljon mainoksia. Kanavan on tällöin pakko mukauttaa ohjelmiaan vastaamaan kuluttajien toiveita.

92 RTL:n mukaan tässä asiassa ei ole tarpeellista käyttää käsitteen tv-sarjat suppeasta tulkinnasta seuraavaa tiukempaa sääntöä, jonka mukaan mainosten välillä on oltava 45 minuutin aikaväli, koska kuluttajien valinnanvapauden varmistamiseksi on olemassa vähemmän rajoittavia keinoja, nimittäin tiedottamisvelvollisuus, eli velvollisuus ilmoittaa mainosten jaksottamisesta tv-ohjelmia julkaisevissa lehdissä tai kyseisten ohjelmien alussa.

93 Se viittaa analogisesti sovellettavaan tavaroiden vapaan liikkuvuuden alaa koskevaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, josta käy ilmi, että kuluttajien valintavapauden varmistamiseksi riittää yleisen säännön mukaan, että kuluttajalle tiedotetaan tuotteista, esim. niiden valmistuksen aikana käytetyistä raaka-aineista.

94 NLM, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio katsovat, että käsitteen tv-sarjat määritelmää, joka perustuisi muodollisiin kriteereihin, ei voida hyväksyä. Sellainen määritelmä vesittäisi nimittäin kokonaan pitkien elokuvien ja televisiota varten tehtyjen elokuvien erityisen suojan, koska kaikentyyppisten elokuvien välille voidaan helposti luoda muodollinen yhteys ja kiertää siten suoja.

95 Sen sijaan on vaadittava, että kulloistenkin lähetysten välillä on niiden sisällön, luonteen ja teeman osalta merkityksellinen yhteys, jotta ne voidaan katsoa sarjafilmiksi tai tv-sarjaksi.

96 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus viittaa ITC:n suuntaviivoihin ja painottaa erityisesti sitä, että lähetysten välillä olevat todellisimmat yhteydet perustuvat siihen, että kertomus, eli juoni jatkuu lähetyksestä toiseen ja/tai ainakin, että tietyt henkilöhahmot esiintyvät uudelleen lähetyksestä toiseen.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

97 Aluksi on todettava, että direktiivistä 89/552/ETY tai sen tulkinnan kannalta merkityksellisistä asiakirjoista, kuten sen esitöistä tai Euroopan yleissopimukseen liitetystä selvityksestä, ei saada mitään valaistusta direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen käsitteiden "televisiota varten tehdyt elokuvat" ja "tv-sarjat" ulottuvuuden rajaamiseksi käytettäviin arviointiperusteisiin.

98 Tähän kysymykseen ei voida vastata yksiselitteisesti myöskään näiden käsitteiden tavanomaiseen merkitykseen tai direktiivin eri kieliversioiden vertaamiseen perustuvan tulkinnan avulla.

99 Kysymyksessä olevaa säännöstä on tulkittava siten sen säädöksen yleisen rakenteen ja tarkoituksen mukaan, jonka osa säännös on (ks. vastaavasti asia C-257/00, Givane ym., tuomio 9.1.2003, Kok. 2003, s. I-345, 37 kohta).

100 Kuten tämän tuomion 62 kohdasta käy ilmi, direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan päämääränä on saada aikaan tasapainoinen suoja toisaalta televisiolähetystoiminnan harjoittajien ja mainostajien intressien ja yhtäältä oikeuksien haltijoiden ja kuluttajien, joita ovat televisionkatsojat, intressien välillä.

101 Direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdalla pyritään tarjoamaan televisionkatsojille voimakkaampi suoja liiallista mainontaa vastaan muun muassa televisiota varten tehtyjen elokuvien kaltaisten audiovisuaalisten teosten kohdalla.

102 Käsitteen "tv-sarjat" kriteereitä ei voida ymmärtää pääasiallisesti muodollisina, kuten RTL on väittänyt, koska sellaisella käsitteen ymmärtämisellä vaarannettaisiin tämän päämäärän saavuttaminen.

103 Jos käsite ymmärrettäisiin täten, voimakkaampi suoja voitaisiin kiertää ja suojasta voisi tulla siten täysin kuvitteellinen. Televisiolähetystoiminnan harjoittajat voisivat nimittäin helposti luoda yhteisen muodollisen kehyksen, jolla hyvin erilaisia elokuvia liitettäisiin toisiinsa mm. saman lähetysajan, saman otsikon tai teeman alla tapahtuvan lähettämisen tai ennen lähetystä tai lähetyksen jälkeen suoritettavan juontamisen avulla.

104 RTL:n ehdottaman kaltaiset, luonteeltaan muodolliset yhteydet eivät näin ollen riitä direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun käsitteen "tv-sarjat" määrittämiseksi.

105 Käsite "tv-sarjat" edellyttää täten luonteeltaan aineellisia yhteyksiä, eli kyseisten elokuvien sisältöön liittyviä yhteisiä piirteitä.

106 Käsitteen "tv-sarjat" määrittelyä koskevien kriteereiden tarkempaa määräämistä varten on tarpeen yksilöidä ne syyt, joiden vuoksi televisionkatsojia suojellaan vähemmän liialliselta mainonnalta tv-sarjojen kaltaisten lähetysten kohdalla.

107 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 51 kohdassa, tämä vähäisempi suoja voidaan selittää sillä, että tv-sarjat vaativat eri elokuvia, joista ne muodostavat, yhdistävien sisällöllisten osatekijöiden, kuten esim. saman juonen kehittämisen tai sen, että yksi tai useampi henkilöhahmo esiintyy niissä uudelleen, takia televisionkatsojilta vähemmän keskittymistä kuin elokuvat.

108 Kaiken edellä olevan perusteella toiseen, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen on vastattava, että yhteyksiä, joiden on oltava elokuvien välillä, jotta ne voivat kuulua direktiivin 89/552/ETY 11 artiklan 3 kohdassa "tv-sarjojen" osalta säädetyn poikkeuksen piiriin, on koskettava kyseisten elokuvien sisältöä, kuten esimerkiksi sitä, että samaa juonta kehitetään lähetyksestä toiseen tai yksi tai useampi henkilöhahmo esiintyy uudelleen yksittäisissä lähetyksissä.

Oikeudenkäyntikulut

109 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Niedersächsisches Oberverwaltungsgerichtin 15.6.2001 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Televisiota varten tuotetut elokuvat, joihin on jo niitä suunniteltaessa asetettu valmiiksi tauot mainospaloja varten, kuuluvat televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY, 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun käsitteeseen "televisiota varten tehdyt elokuvat".**

2) **Yhteyksiä, joiden on oltava elokuvien välillä, jotta ne voivat kuulua tämän direktiivin 11 artiklan 3 kohdassa "tv-sarjojen" osalta säädetyn poikkeuksen piiriin, on koskettava kyseisten elokuvien sisältöä, kuten esimerkiksi sitä, että samaa juonta kehitetään lähetyksestä toiseen tai yksi tai useampi henkilöhahmo esiintyy uudelleen yksittäisissä lähetyksissä.**

Timmermans Edward Jann

Julistettiin Luxemburgissa 23 päivänä lokakuuta 2003.

R. Grass V. Skouris

kirjaaja presidentti